

K činnosti přípravného výboru sjezdu

Těsně před kováckým sjezdem byl ustanoven přípravný výbor sjezdu. Jeho jádro tvořili zástupci čtyř přípravných komisí a odborové iniciativy. Dále v něm působili zástupci Koordináčního odborového centra a stávajícího ÚVOS KOVO.

Cílem tohoto dočasného vrcholného orgánu bylo maximálně využít časový limit zhruba 14 dnů k co možná nejdůkladnější přípravě a propracování sjezdových dokumentů. S výsledky činnosti jednotlivých komisí pro přípravu sjezdu byli prostřednictvím přípravného výboru seznámeni delegáti na sjezd na svých krajských setkáních ve dnech 26. až 31. ledna 1990.

Již v průběhu ustavování přípravného výboru byla patrná maximální snaha o zabezpečení jeho reprezentativnosti — co do národnostního tak i regionálního složení. Zvlášť citlivě byla řešena otázka zastoupení slovenských kováků.

Přípravný výbor si kládí za cíl především sledovat princip zabezpečení odborů pružných, otevřených, nezávislých a jednotných. Proto v jeho činnosti nešlo o nějaké slovíčkaření, nýbrž o vyřešení zásadních problémů, jejichž malá připravenost vedla třeba ke komplikacím, ztrátám či nejednotnostem při sjezdových jednáních některých jiných odborových svazů v minulých dnech.

Vzhledem ke krátké době na přípravu mimořádného sjezdu a počtu kováků byly některé okruhy problémů vyřešeny už na krajských setkáních delegátů, takže na sjezdu byly předloženy již návrhy, vzešlé z jednání a volby na krajské úrovni. Na nich delegáti využili možnost rozhodnout se na základě vzájemné konzultace pro sestavení kandidátky do ústředního orgánu podle okresů nebo podle profese.

Na těchto krajských setkáních dochá-

zelo k tříbení stanovisek a názorů jednotlivých delegátů s ohledem na celosvazové zájmy. Dalšími body programu byly volby do sjezdových komisí, do revizní komise, sestavení a odsouhlasení návrhu delegátů na všesvazový sjezd. Tyto návrhy byly předloženy kováckému sjezdu.

Další diskuse na krajských předsjezdových setkáních se většinou týkala problémů, které v té době nejvíce zaměstnaly odboráře — například problematika majetku ROH, rekreací, odborových sekcí, učňovského dorostu kováků, nejbližších úkolů základních organizací a účinných prostředků k jejich dosažení. Důraz byl kladen na jasné, jednoznačné formulace a instruktivní charakter společně prezentovaných zkušeností.

Poslední předsjezdové jednání přípravného výboru se zabývalo především procedurálními otázkami a výsledky práce jednotlivých komisí. Návrhy, vzešlé z těchto komisí — tvořených zástupci z podniků, nikoli členů aparátu — byly předány k rozmnožení, aby je měli všichni delegáti v psané podobě na sjezdu k dispozici.

Závěrečná jednání přípravného výboru rozhodla o způsobu zahájení sjezdu a o předání jeho řízení pracovnímu předsednictvu tohoto sjezdu, neboť dosavadní ÚVOS KOVO na své plenární schůzi 1. února 1990 skončil svoji činnost. Okamžikem zvolení pracovního předsednictva činnost přípravného výboru sjezdu skončila.

Přípravný výbor sjezdu byl v drtivé většině složen z nově zvolených odborových funkcionářů a delegátů sjezdu, kteří v něm pracovali dobrovolně, bez ohledu na svůj volný čas. Svou pracovitostí a tvůrčím přístupem k přípravě sjezdu vytvořili předpoklady pro jeho jednání.

CHCEME UČŇOVSKÉ ŠKOLSTVÍ EKONOMICKY NEZÁVISLÉ

nástupcem doterajšího Revolučního odborového hnutí na Slovensku. Upozorňujeme na článek 12 dočasných stanov Nezávislých odborů Slovenska, kde se uvádí: „Forum koordináčních výborů pracujících na Slovensku je partnerem vlády Slovenskej socialistickej republiky a tiež partnerom federálních ústředních orgánů štátní správy Československé socialistické republiky (tedy aj federálneho ministerstva práce a sociálních věcí), najmä v otázkach práce, mzdy, sociálních věcí a v dalších otázkach, které sa vzťahujú aj na Slovenskú socialistickú republiku podľa zákona o působnosti federálních ústředních orgánů štátní správy (kompetenčný zákon).“

Federálne ministerstvo práce a sociálních věcí a Vy, pán minister, ste viackrát uviedli, naposledy v Čs. televizi v Hospodářském zápisníku (25. 1. 1990), že nemáte odborového partnera při prerokování a odsouhlasování právních předpisů. Toto neplatí vztahu k Slovenskej socialistickej republice, pretože toho odborového partnera máte od 22. januára 1990 a je ním odborová centrála Nezávislých odborů Slovenska — Forum koordináčních výborů pracujících Slovenska.

Otázka odborového partnera v Čechách vztahu k federálnímu ministerstvu práce a sociálních věcí je vnitřní věcí dohody doterajších struktur odborů v Čechách a Zdrženia štrajkových výborů v Praze.

Forum koordináčních výborů pracujících na Slovensku — odborová centrála Nezávislých odborů Slovenska

Učňovské školství patří k nejpřehlednější oblasti dnešního výchovně vzdělávací soustavy. V poslední době jsme byli svědky, jak OF převážně pražských učitelů teorie ze SOU začalo řešit s ministerstvem školství ČR některé dílčí specifické problémy, nikoli však prioritní, existenční. Nelze se tomu divit, vždyť učitelé teorie jsou zaměstnáni u jiného resortu a provozní problematiku učilišť znají převážně okrajově.

Vzhledem k tomu, že tato došedná jednání i forma připravovaného dodatku Školského zákona č. 29/1984 Sb. nás naprosto neuspokojují, vznikl přípravný výbor OF učňovského školství ČR, který svolává na sobotu 17. února 1990 od 9 hodin do Domu kultury Kovoprůmyslu v Praze 5-Smíchov, ul. 14. října č. 16 (stanice metra Moskevská) setkání zástupců OF ze všech učilišť Čech a Moravy.

Na něm budou v sekcích teoretické výuky, praktické výuky a mimoškolní výchovy projednávána řešení stávajících nedostatků a společně projednán i postup k další činnosti, ale i akce OF na všech učilištích. Chceme aktuální problémy řešit pomocí širokého pracovního kolektivu a ne o nich pouze akademicky diskutovat či nechat řešení na libovůli několika funkcionářů.

Přípravný výbor OF učňovského školství ČR již navázal kontakt s podobnou iniciativou VPN na Slovensku, i s koordináčním centrem OF a koordináčním centrem Nezávislého svazu učňovské mládeže, a v současné době se k ně-

mu přihlásila většina učilišť ČR. Další zájemce registruje OF Institutu přípravy mládeže v Praze 10 - Strašnicích, V olšinách 75, tel. 77 25 76, které činnost přípravného výboru OF učňovského školství ČR administrativně zajišťuje.

Při posledním jednání na ministerstvu školství ČR dne 24. 1. 1990 došlo z několika resortů upozornění, že se velké procento učilišť musí z ekonomických důvodů omezit či dokonce i zrušit! S takovými antisociálními praktikami, potlačujícími právo na vzdělání, náš přípravný výbor OF učňovského školství ČR nesouhlasí. Musíme mít stejné existenční podmínky k práci, jako mají gymnázia a průmyslové školy; vždyť i na našich SOU se maturuje. Byť či nebyť učiliště nesmí být závislé na libovůli zřizovatele či na jeho krátkozrakých ekonomických tendencích. Musíme odstranit dvojkojnost řízení SOU a

zlepšit sociální podmínky i jistoty mistrů odborné výchovy a vychovatelů, ale také se musíme všude zbavit nepotřebných a neschopných pracovníků, stejně jako institucí.

Učňovské školství patří jako kterékoli jiné školství pod státní administrativu; je jen s podivem, proč se k nám chová stále tak macešsky. Chceme ekonomicky nezávislé učňovské školství a jsme rádi, že naše oprávněné požadavky podporuje i Nezávislý svaz učňovské mládeže, který v případě, že nenajdeme pochopení pro dialog, je ochoten s námi vstoupit do manifestační generální stávky.

Celostátní shromáždění zástupců OF SOU 17. 2. 1990 v Praze uložil v tomto směru konkrétní úkoly.

Marcel WINTER, tiskový mluvčí přípravného výboru OF učňovského školství ČR

7. - 8. února 1990 se v Praze konal mimořádný sjezd pracovníků kovoprůmyslu. Podstatnou část sjezdových materiálů a dokumentů přineseme v č. 6 našeho časopisu.

ČTĚTE KOVÁKA

- PRINÁŠIME veškeré aktuální informace o situaci v odborovém svazu KOVO
- ZVEREJŇUJEME dokumenty, vyhlášky, změny zákonů o situaci v resortu FMHSE
- INFORMUJEME o řešení mzdových a sociálních problémů
- PŘEDKLÁDÁME prognostické studie o budoucnosti resortu
- SEZNAMUJEME s kováckými odborovými organizacemi v zahraničí
- NABÍZIME prostor pro připomínky kováků místo pro podnikovou a odborovou inzerci [zveřejníme do týdne]

Čtete Kováka! Objednejte si jej na adrese: Administrace Práce, Václavské nám. 17, 112 58 Praha 1. Telefon: 235 37 32, 235 40 08.

LIST FÓRA

federálnímu ministroví práce a sociálních věcí
Petrovi Millerovi

Vážený pán minister, dne 22. 1. 1990 vznikla na Slovensku nová odborová organizace s názvem „Nezávislé odbory Slovenska“ na základě dohody mezi Forum koordináčních výborů pracujících Slovenska a Akčným výborom odborů na Slovensku. Dňa 23. 1. 1990 zverejnili deník Práca dočasné stanov Nezávislých odborů Slovenska. Tým sa spínili

základné podmienky pre vznik odborovej organizácie s názvom „Nezávislé odbory Slovenska“ podľa medzinárodného dohovoru číslo 87/1948 o slobode odborov a ochrane práva odborov sa združovať, prijatého na pôde Medzinárodnej organizácie práce a ratifikovaného Československom, ako aj podľa zákona č. 74/1973 Zb. Nezávislé odbory Slovenska sú

STANOVISKO

Na základě četných připomínek členů naší ZO k obsahu článku „Obnovme demokratické odbory“, zveřejněného ve svazovém časopisu Kovák č. 3, zaujal ZV k tomuto problému následující stanovisko:

Nesouhlasíme se stanoviskem pánů Pokorného a Kvítka, kteří hrubě znevažují práci celého našeho pracovního kolektivu vynaloženou na organizační přípravu mimořádného sjezdu i práci, kterou jsme v uplynulých letech vykonali ve prospěch členské základny odborového svazu. Každý člen našeho pracovního kolektivu je přesvědčen, že v daných podmínkách pracoval tak, aby výsledky jeho práce byly ku prospěchu všem odborářům.

Na základě těchto skutečností se distancujeme od postupů výše jmenovaných, které mají posloužit pouze jejich osobním zájmům.

Tato skutečnost by v žádném případě nebyla přínosem k obnově demokratických odborů, ale návratem k uplatňování centralistických metod.

Zároveň delegáta základní organizace ÚVOS pracovníků kovoprůmyslu pana Josefa Trejbalu, aby v případě potřeby toto stanovisko uplatnil v průběhu mimořádného sjezdu odborového svazu.

V Praze dne 2. 2. 1990

Za pracovní kolektiv
ZV ROH ÚVOS KOVO

USNESENÍ 9. PLENÁRNÍ SCHŮZE ÚVOS PRACOVNÍKŮ KOVOPRŮMYSLU, KONANÉ 1. ÚNORA 1990

Devátá plenární schůze ÚVOS pracovníků kovoprůmyslu projednala zprávu o přípravě mimořádného sjezdu odborového svazu kovoprůmyslu (7. a 8. února 1990 v Praze).

Projednala výsledky hospodaření odborového svazu za uplynulé období včetně stanoviska revizní komise ÚVOS pracovníků kovoprůmyslu a rozpočtu mimořádného sjezdu pracovníků kovoprůmyslu.

Prodiskutovala otázky související s ukončením činnosti ÚVOS a předání pravomocí a kompetencí novému ÚVOS vzniklému na mimořádném sjezdu odborového svazu.

Ocenila dlouhodobou dobrovolnou funkcionářskou práci členů ÚVOS a RK ÚVOS odborovými uznáními.

Devátá plenární schůze ÚVOS:

Bere na vědomí:

Stanovisko revizní komise ÚVOS k výsledkům hospodaření ÚVOS za uplynulé období.

Schvaluje:

1. Zprávu předsednictva ÚVOS k přípravě mimořádného sjezdu odborového svazu a k ukončení činnosti ÚVOS.

2. Výsledek hospodaření Odborového svazu pracovníků kovoprůmyslu za období leden až listopad 1989.

3. Doplnění schváleného rozpočtu Odborového svazu pracovníků kovoprůmyslu na r. 1990 o rozpočet Domu kultury kovoprůmyslu.

4. Rozpočet výdajů na mimořádný sjezd Odborového svazu pracovníků kovoprůmyslu ve dnech 7.—8. 2. 1990 v Praze.

Pověřuje:

Předsednictvo ÚVOS provedením majetkového a finančního vypořádání ve vztahu k nástupnickým organizacím.

Právní úpravy uvolňování pracovníků v souvislosti s organizačními změnami

(Dokonečení z minulého čísla)

Práva uvolňovaných pracovníků v souvislosti s prováděním organizačních změn nebo racionalizačních opatření řeší nová vyhláška Federálního ministerstva práce a sociálních věcí, která vstoupila v účinnost 1. ledna 1990. Určité problémy vyplývají z toho, že se vztahuje pouze na pracovníky u nichž dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí podle § 46 odst. 1 písm. a) až c) zákona práce nebo dohodou ze stejného důvodu anebo u nichž dochází ke změně dosavadní pracovní činnosti vyžadující změnu druhu práce v pracovní smlouvě a to opět ze stejného důvodu. Čili jinými slovy, tato právní úprava se nevztahuje na skončení pracovního poměru výpovědí nebo dohodou z jiných důvodů, ani na skončení pracovního poměru jiným způsobem, jako například okamžitým zrušením či zrušením ve zkušební době.

V rámci organizačních změn však dochází i k uvolňování pracovníků, jejichž pracovní poměr vznikl volbou či jmenováním. Pro tyto pracovníky platí zvláštní právní režim a protože se tato problematika týká i odborových funkcionářů, věnujeme jí širší pozornost.

Obecně podle zákoníku práce platí, že pracovní poměr vzniklý volbou končí uplynutím volebního období, odvoláním z funkce nebo vzdáním se funkce. V takovém případě by hmotné zabezpečení podle uvedené vyhlášky pracovníkovi nenáleželo, protože vlastním důvodem skončení pracovního poměru není organizační změna, ale jiná skutečnost. Pouze v případě, že volený funkcionář byl v pracovním poměru k odborovému orgánu či k jiné organizaci před svým zvolením do funkce, jeho pracovní poměr uplynutím volebního období, vzdáním se funkce či odvoláním z funkce nekončí. Pracovníci se vrací na své původní pracovní místo podle pracovní smlouvy. Je třeba zdůraznit, že rozhodující pro existenci pracovního poměru je pracovní smlouva, nikoliv pouhé razítko v občanském práku, které má jen pomocný, evidenční charakter. Jedná se o pracovní smlouvy je totiž zřejmý druh sjednané práce. Naproti tomu výstupní razítko je zpravidla postačující důkazem o skončení pracovního poměru. Je-li těmto pracovníkům (poté, co nastoupili práci po skončení volené funkce) dána výpověď z organizačních důvodů, nebo je s nimi uzavřena z těchto důvodů dohoda o skonče-

ní pracovního poměru, náleží jim hmotné zabezpečení podle uvedené vyhlášky.

Pracovníky, kteří vykonávají odborové volené funkce, lze rozdělit do tří skupin. Jsou to:

- pracovníci uvolnění ze zaměstnání k výkonu funkce v organizaci podle vyhlášky číslo 172/1973 S.b. (například uvolnění předseda ZV ROH);
- volení funkcionáři vyšších odborových orgánů, jejichž pracovní poměr vznikl volbou (§ 65 a § 66 zákoníku práce);
- volení funkcionáři vyšších odborových orgánů, kteří před svým zvolením byli již pracovníky odborového orgánu (§ 67 zákoníku práce).

Pro první skupinu platí, že tyto pracovníci zůstávají v pracovním poměru ke své zaměstnavatelské organizaci. Vrátili se uvolnění pracovníci nebo funkcionáři do práce po skončení výkonu své funkce, je organizace povinna je zařadit na jeho původní práci a pracoviště. Není-li to možné proto, že tato práce odpadla nebo pracoviště bylo zrušeno, musí organizace zařadit pracovníka na jinou práci, která odpovídá jeho pracovní smlouvě.

Pro druhou skupinu pracovníků (funkcionářů), kterým zůstal za-

chován po dobu výkonu funkce pracovní poměr v jiné organizaci (organizace jim poskytla po dobu výkonu funkce neplacené volno podle § 66 zákoníku práce) platí, že se po uplynutí volebního období či po odvolání z funkce nebo vzdání se funkce vrací do původní organizace, která je povinna je zařadit na jejich původní práci a pracoviště. Není-li to možné proto, že tato jejich práce odpadla, nebo pracoviště bylo zrušeno, musí je zařadit na jinou práci odpovídající jejich pracovní smlouvě.

Do této skupiny spadají i funkcionáři, kterým vznikl pracovní poměr volbou a přitom nemají po dobu výkonu funkce zachován pracovní poměr v jiné organizaci. Tito funkcionáři mají podstatně ztíženou situaci, neboť pracovní poměr vzniklý v souvislosti s výkonem funkce jim uplynutím volebního období, odvoláním z funkce nebo vzdáním se funkce končí. Je věcí nově zvoleného orgánu, aby zvážil jednak důsledky absence právní úpravy a jednak skutečné zásluhy těchto pracovníků i konkrétní možnosti a uzavřel s nimi pracovní poměr. Vznikne-li takto pracovní poměr na základě pracovní smlouvy, vztahuje se na tyto pracovníky při případném uvolnění výše uvedená vyhláška.

Třetí skupinu konečně tvoří funkcionáři, kteří byli již před svým zvolením pracovníky odborového orgánu. U nich uplynutím volebního období, vzdáním se funkce ani odvoláním z funkce pracovní poměr nekončí. Organizace (odborový orgán) s ním projevuje další pracovní zařazení v organizaci, a nedohodnou-li se jinak, pfovede ho na jinou pracovní funkci odpovídající jeho kvalifikaci a to i bez jeho souhlasu.

Nebude-li takové zařazení z důvodu organizačních změn možné, dojde k rozvázání pracovního poměru výpovědí či dohodou a hmotné zabezpečení se řídí zmíněnou vyhláškou.

Nová právní úprava počítá také s tím, že nové zaměstnání bude moci pracovník vykonávat jen po rekvalifikaci, a vytváří k tomu potřebné podmínky. Rovněž tak počítá i s hmotným zabezpečením občanů, kteří přes účinnou pomoc vhodné zaměstnání, odpovídající jejich zdravotnímu stavu a přiměřené jejich schopnostem a kvalifikaci, nenaleznou.

Je proto v zájmu nejen odborových funkcionářů, ale skutečně všech občanů se s novou právní úpravou podrobně seznámit.

Jarmila Jakubková

NAŠIM LIDEM

Z doby, kdy si myšlenka na vytvoření nových odborů vstavbu od zdola až k ústředí teprve hledala cestu z továren, zůstává výborná zkušenost: spontánní konzultace společných problémů mezi nově zvolenými předsedy závodních organizací. Tehdy obecná nutnost, která rychle přivedla mnohé z nás ke vzájemné důvěře při hledání společných postupů, se dnes stala poznatkem pro doby budoucí: Silné a samostatné základní organizace nespějí sklouznout k osamocení, izolaci a vazbě pouze na vertikální pojtko k nadřazenému orgánu. Byla by to pouť s novými lidmi k přežitímu způsobu práce. Přednosti průzné podpory a výměny informací v horizontální síti územní i profesní, tvořené základními organizacemi, je nejenom odkaz občanských iniciativ, ale i prvých týdnů nezávislého odboru v závodě. Nezapomínejme na tyto přednosti tam, kde záleží na nezávislosti, tam, kde odbery po revoluci nebraly dech a teď horko-těžko zápolí se zbytky konsolidovaných hospodářských aparátů, které vyžily maximum z doby přerodu odborů. Připomínejme si je i tam, kde vzdálenosti či neshody vytvářejí pro izolovanost dobré předpoklady.

Něžná revoluce, jejíž cíle a výsledky nám leží na srdci, je především revolucí mravní a informační. Uspějí v ní jenom ti, kteří přijali jako vlastní její požadavky. Držet tempo s okolním prostředím (politika, ekonomika, kultura, právo atd.) a být o krok před hospodářským vedením jsou jedny z těch základních požadavků, ze kterých vyplývají nároky na pracovitost, sebekázeň, schopnost obětí a vytrvalost. Vyhoví-li jim předseda nebo dokonce celý závodní výbor, je to pořád ještě nedostatečné málo. „Bude-li každý z nás z kamene, je celý národ z kvádrů“ neplatí jen v obrozenské době — vždyť i dnes je jakýmsi obrozením, kdy na pořad dne přichází především vytrvalá a drobná masarykovská práce při výchově a probuzení lidí. Zaciná od ozivení všech odborových článků a buněk přes optimalizaci a stabilitu jejich výkonu po zažití zásad demokracie, občanské odvahy, schopnosti jednat s lidmi a samostatnosti při práci.

Předpokladem úspěchu odborů je jejich výkonná a rychlá informační síť. Nemáme stranou prani spinavého prádla agenturou jedna paní povídala. Nám jde především o zajištění veřejné kontroly, která stojí na přesných, jasných a úplných informacích. Schopnost přesně je formulovat a nezkrusleně přenášet, bude patřit k odborářské abecedě a ke správné funkci zpětných vazeb v podobě reakcí lidí. V opačném případě bychom se mohli ocitnout na smetišti dějin — pro příklady není třeba chodit do daleké minulosti. Nepřesnosti a biblické „zmatení jazyků“, kdy jeden hovoří o kozo, druhý o voze a přitom oba myslí na totéž, vede snadno k rozkladu, zbytečným roztržkám, někdy však k elegantnímu a účelnému „vyřízení“ celé záležitosti. Kultura a přesnost vyjadřování je ukazatelem kvality myšlení. Mlčením ani uzavřeností se však tomuto umění nezapomínejme.

Těch „musů“ je ve vzrušené době, kdy spouští lidi sobecký volaj po přednostním projevů všech zámů, trochu moc. Je ovšem třeba perspektivní a dbeť o „občanské pomíjivé věci zleďadlné“ a věci podružné, nepodstatné.

Josef Hejlic

CHCELI SME SA OSAMOSTATNIŤ, STAŤ SA ŠTÁTNYM PODNIKOM

Zo skúseností vieme, že tam, kde sa plnň plní, a pracujúci dostávajú prémie, podiely, tam je všeobecná spokojnosť. Žiaľ, v kombinátom podniku ZTS v Košiciach to tak nie je a ľudia sa začínajú stále častejšie ozývať. Istie nie náhodou vznikla aj v tomto podniku iniciatíva Občianske fórum a Verejnosť proti násiliu. Koordinačný výbor oboch iniciatív nastolil mnohé požiadavky. V snahe priblížiť našim čitateľom to, čo ľudom z košických ZTS ide, predostierame výpovede niektorých predstaviteľov jednej, ale aj druhej strany.

JOZEF RYDZYK. Smenový majster montáže mostových a žeriavových nadstavieb. V podniku pracuje štrnásť rokov, majstrom je od roku 1985, je členom Verejnosti proti násiliu.

„Podnikovému riaditeľovi Ing. Františkovi Gešvantnerovi sme poslali dva otvorené listy, no s odpoveďami nie sme veľmi spokojní. Nechápeme, prečo je podnik stratový a preto žiadame ustanoviť komisiu, ktorá by preskúmala celú ekonomickú problematiku. Chceme komisiu expertov, ktorá by sa zaoberala prípadným osamostatnením sa. Ide o to, že väčšina pracujúcich nechce zostať v kombinátovej ZTS. Na expertúzu chceme poslať aj sociálno-ekonomický plán na rok 1990. Ďalej pracujúcich. Mali sme aj radu pracujúcich, no tá sa v polovici decembra sama vzdala. Jej členovia sa vyjadřili, že „lich dosadili zhora“. Žiadame, aby v novej rade bolo 50 percent pracujúcich z prevádzok.“

„Na náš podnet sa zopakovali voľby do ZV ROH. Pracujúci si slobodne zvolili 23-členný ZV ROH. Opakovali sa i voľby do dielenských výborov ROH. Slobodné, nezávislé odbery by mali byť jediným partnerom hospodárskeho vedenia, mali by chrániť práva

JANA RENDEKOVÁ. Zamestnancom podniku je od roku 1981, od roku 1986 je úsekovou dôverníčkou ROH. V súčasnosti je členkou VPŇ.

„Všetchní lidé, kteří pracují v podniku od roku 1983 jako diagnostik NC strojov, nie je členom VPŇ.

„Stotožňujem sa s tým, čo povedal JOZEF RYDZYK. Naš podnik má dobrý výrobný program, roboty je dost. Len riadenie aby bolo lepšie. Prečo odbor riadenia nezorganizoval vo svojom vnútri prestavbu? Podľa môjho názoru treba zrušiť brigády socialistickej práce, lebo sú iba formálne.“

JOZEF BENEŠ. Vodič hospodárskej správy, v podniku pracuje rok.

„Všimnite si, v areáli fabriky je nehorázný neporiadok, na dvo-

Z REDAKČNÍ POŠTY

K DŮCHODOVĚMU ZVÝHODNĚNÍ

Často dnes hovoříme o problematice zařazování některých povolání a pracovních činností do jednotlivých kategorií důchodového zabezpečení. Stačí si vzít jedno z nedávných čísel Kováka a můžeme se dočíst: Plenární schůze ÚVOS se obrací na ministra práce a sociálních věcí Petra Millera s žádostí o urychlené řešení návrhu na zařazení pracovníků vybraných profesí do zvýhodněných kategorií důchodového zabezpečení.

Je to snadné. — Pracující chtějí zvýhodnění, odborová organizace i podnik s nimi souhlasí... a všichni žádají. Já žádám, ty žádáš, oni žádají — proč ne? Kdo by nechtěl mít vyšší důchod?

Já si ale myslím, že jakákoliv forma centrálního rozhodování je nespřávná. Včetně rozhodování o důchodových kategoriích. Nikdo v centru práce nemůže posoudit: Ty budeš v té, ty zase v jiné kategorii! Podmínky se i ve stejné profesi v různých podnicích zá-

sadně liší, a je velmi ošidné je zvnějšku hodnotit.

Systém důchodového zabezpečení se musí změnit. Ústřední úřad důchodového zabezpečení by měl stanovit určité zásady, pravidla, v nichž by určil v obecném smyslu určitá práva a povinnosti. Mělo by se tu počítat se zásluhou, s počtem odpracovaných let, apod. Tato pravidla by měla být jednotná pro všechny, bez rozdílu a bez kategorií. Šlo by vlastně o jakýsi státem zaručený „minimální důchod“.

Další preference, zvýhodňování a tím i vytváření různých kategorií důchodového zabezpečení — o tom by měl plně rozhodovat ten či onen podnik či závod. S odborovou kontrolou, s možností, aby v těchto souvislostech měla určitá pravomocí i odborová organizace (opět ale s regionální působností, tedy základní organizace). Rozhodování o tom, komu co přiznat, jaké kategorie a výhody, by bylo plně v kompetenci závodu nebo podniku. Hospodářské organizace

by ale musely být na těchto zvýhodněných důchodech také zainteresovány, hlavně finančně. Podnik by měl hradiť, třeba formou vyššího pojistného. To by byl nejspolehlivější barometr pro účelné nakládání s prostředky, určenými pro důchodové zabezpečení. Odpadla by anonymita dávů té či oné profesní skupiny, která dnes žádají a žádají... a státní kasa, plať!

Jistě, některé portese si důchodové zvýhodnění zaslouží. Je o nich ale třeba rozhodovat diferencovaně a v konkrétních podmínkách podniků, jinak bychom se vraceli k šablonovitosti, která tu byla, a málokdy u nás vyhovovala. Důchodové zvýhodňování uvnitř podniku by současně bylo závislé i na jeho ekonomické prosperitě. Prostředky by se nebraly (a ani nezdávaly) ze společné kasy, pak by se nemohli jedni žít na úkor druhých. Dopouštět tomu tak bylo, a to myslím, nikdo z nás nechce.

Jan Škácha, důchodce, bývalý funkcionář ÚVOS kovo do roku 1968

re i v halách. Na udržovanie poriadku je len šesť robotníkov s mesačným platom od 1300 do 1400 korún. Ja ako vodič s desaťročnou praxou mám 1800 korún. Ak chcem odviesť preplnený kontajner, odbor dopravy nám nevyjde vždy v ústrety. Na vlastné trovy som porobil fotografie, zho-

tožil som nástenku, nech každý vidí, koľko odpadov je tu všade naokolo. Zrovna pred kuchynou je veľké smetisko.“

ERVIN BOHÁČIK. V decembri ešte tajomník ZV ROH, od roku 1969 bol predsedom ZV SZM, neskor tajomníkom TJ, vedúcim kabinetu politickej výchovy.

„Komplikovaná situácia. Voľby do ZV ROH sme organizovali v duchu pokynov ÚRO. Koordináčný výbor Občianskeho fóra a VPŇ ich anuloval, lebo sa do ZV ROH dostali dvadsať komunisti. Nakoniec sme sa dohodli a pomohli sme zorganizovať slobodné voľby. V podniku pracuje štyri tisíce pracovníkov, svojho zástupcu v ZV ROH si volilo priemerne 184 členov ROH. V praxi to znamená, že každá dieľňa zvolila jedného člena ZV ROH. Nik z bývalých platených funkcionárov ZV nenavrhol do kandidátky, pretože sme členmi KSC. Ale musím povedať, že ani členovia koordinácného výboru Občianskeho fóra a VPŇ nám nepovedali, kto zvolil ich, akým spôsobom organizovali voľby. V prvých dňoch vyhlásili mnoho požiadaviek, pritom kopa z nich bola nereálna. Odrazu podnikoví členovia Občianskeho fóra časom z neho odišli, podľa môjho názoru odišli ti rozumnejší. Ja osobne si nedovoliť odsudzovať to, čomu nerozumiem, no koordináčný výbor si dovolil posudzovať všetko. Takéto počínanie nemá s demokraciou nič spoločné. Koordináčný výbor napríklad žiadal odvolať kádrového námestníka Jána Poročka, že je členom KSC.“

PETER ILKO. Pôvodne opravár žeriavov. V podniku pracuje od roku 1975, od roku 1983 bol vedúcim strediska odborárskej výchovy.

„Skolili sme funkcionárov ROH. Okrem toho sme organizovali školy socialistickej práce. Ľuďom sa

do toho nechcelo, tried bolo čoraz menej. V júni 1989 nám doporučili uznesenie CZV KSS, to je nariadenie, že do škôl socialistickej práce máme zapojiť všetkých odborárov. V uplynulom roku sme mali 29 tried, v nich 650 ľudí, v tomto školskom roku sme zriadili až 51 tried, do ktorých začalo chodiť 1200 ľudí — takmer dvojnásobok. V decembri 1989 sme od Okresnej rady dostali telefonický pokyn, aby sme v škole nepokračovali... Asi sa vrátim k žeriavom, nič stratím nemôžem.“

JUDR. PAVEL DREISIG. Predseda DV ROH na obchodnom úseku, v podniku pracuje od roku 1984 ako právnik, člen KSC.

„V dielenskej organizácii máme dvesto členov, patrí nám odbor dopravy, odbor technických služieb, odbyť, oddelenie dozovoz a kooperácií, právne oddelenie, sekretariát obchodného námestníka. Predsedom DV ROH som od roku 1986. V decembri sme aj my voľby opakovali, no v DV ROH nedošlo k žiadnej zmene, ľudia nám dôverujú, z jedenástich členov DV ROH je päť komunistov. Jasné, odborárska práca sa nám zdala príliš formálna, a to sme aj neustále kritizovali. Myslim si, že obrovský proces je správny, lenže ak sa staré rúca, treba vedieť, ako má vyzerat nové. Žiaľ v ROH je ešte stále veľa nejasností. Môžem povedať, že aj na vysokej škole bolo veľa balastu a prax je koikom iná. Nefungujú dodávateľské vzťahy, ročne máme 650 arbitráží a 150 až 200 súdnych sporov. Myslim si, že by sa malo na minimum obmedziť papierovanie, formalizmus, ROH nesmie nahrádzať hospodárskych pracovníkov, malo by sa venovať iba starostlivosti o ľudí. Naš DV ROH už vytvoril určitú tradíciu, organizujeme rôzne podujatia s deťmi, chodíme s nimi na výlety.“

Vedúca redakčionka podnikového dvojtýždenníka STROJÁR — AGATA WURMOVÁ:

Občianske iniciatívy? Aj ja mám z toho zmiešané pocity. Kladú sa požiadavky, chcú priestor v našich novinách, no sami nepíšu. Chcú mať svojho človeka v redakčnej rade... Nazývajú sa VPŇ, no ľudia sú stále k sebe zlí...

Zaznamenal: František KOVÁČ

Jak jsem hledal stranu zelených

Impuls k napsání této příhody mi dal Kovák č. 1, který na str. 2 otisknul následující — „Raši strana zelených“: proti všemu a pro nic“.

Od druhé poloviny prosince mě totiž stále volali známí. Domnívali se, že když jsem v roce 1968 založil Svaz vynálezců a zlepšovatelů, teď jej obnovují, že jsem také zakladatelem „strany zelených“: jak jsem daleko a jaký mám program. Znal jsem z řady přednášek o životním prostředí, jako předsedu komise KR ČSVTS pro využití druhotných surovin, garanta krajských a celostátních konferencí, jako autora řady článků o životním prostředí a knihy „Tuhé odpady“, jakož i lektora po životní prostředí na VÚT v Brně.

Když se hovory ze dne na den množily, nejspíše jsem to bral sportovně. Rozhodl jsem se, že se podívám, jak to vlastně vypadá se „stranou zelených“. Pomohla mi manželka, když mi přinesla noviny, v nichž byla otázka pro RNDr. Jiřího Matějku, člena skupiny připravující vznik „strany zelených“. A tak jsem šel 27. 12. 1989 podle návodu získaného v deníku do Pařížské 4, Praha 1. Očekával jsem, že se něco dozvím, poněvadž podle zprávy v novinách právě zde se podávaly podrobnější informace.

V Pařížské však místo „strany zelených“ jsem našel plakát označující, že „strana zelených“ přesídlila do Parku kultury a oddechu J. Fučíka, paláce KORD.

Takže jsem cestoval do parku. Marně jsem hledal nějakou tabuli nebo směrůvku, nikde nic. Sel jsem na to z druhé strany. Hledal jsem pavilón KORD. Nikdo o pavilónu KORD nevěděl, ač jsem prošel celý park. Nikde žádná směrůvka. To mě však neodradilo. Hledal jsem dál. Na konci parku jsem došel k nízké budově, kde visel plakát „Strana zelených“. Tedy žádný pavilón — přízemní budova — přesto jsem se radoval, že jsem našel cíle konečně dosáhnul. Dveře budovy však byly zavřeny. Na dveřích stálo oznámení, že úřední hodiny jsou od 12 do 17 hodin v pondělí, středu a pátku. Naštěstí byla středa, 12,15 hodin.

U dveří čekala dvojice, která si

přijela z České Lípy pro příslušné materiály: byla z přípravného výboru „strany zelených“. Po chvíli přišla další dvojice z Rokycan. Všichni byli dost zklamáni. Dal jsem alespoň svoji návštěvku dvojici z České Lípy. Když snad potřebovali přednášku na téma životní prostředí, že se na mě mohou obrátit...

Čekání jsem si krátily procházkou před „pavilónem“. Za hodinu odešla dvojice z České Lípy, oběma jel autobus. Po chvíli odešla i druhá dvojice z Rokycan. Zůstal jsem sám. Urazil jsem před „pavilónem“ možná několik kilometrů — procházel jsem se tam do 16 hodin. Když ani potom nikdo nepřišel, vzdal jsem to i ja. Poznamenal si číslo telefonu 37 80 45, uveřejněné na dveřích. Zavolám z domova... Bylo několik minut před

17. hodinou, ale nedovolal jsem se.

Nejsem z těch, kteří po prvním úspěchu hodí flintu do žita. Vyhlédal jsem si znovu zprávu v novinách a večer jsem napsal dopis na adresu — poštovní schránka 13, 196 00 Praha 96 — v němž jsem žádal, aby mi sdělili, jak to se „stranou zelených“ vypadá. Abych „stranu zelených“ nezníčil jsem hned již v začátcích, volal jsem do dopisu frankovanou obálku se svou adresou.

Uběhl týden, dva, píše se 30. 1. 1990, došed jsem žádnou odpověď nedostal. Abych byl aspoň trochu jiným občanem(kám) užitečný, napsal jsem těchto pár řádků, které mě stály den života. Výsledek — bohužel — žádný...

Jindřich Nesvadba

PESTRÝ VEJÁR NÁZOROV

Z predzjazdového rokovania delegátov

„Časy, keď na jednu bránu hrali viaceré kolektívy, sú už preč. Je to vyslovene športovou technológiou a možno nie najpresnejšie, ale tak nejak to v minulosti skutočne vyzeralo. Na jednu bránu, na pracujúceho, hrali vlada a jej štruktúry spoločne s revolučnými odborami. Samozrejme nebol to kvalitný futbal. Dnes nám ide o iné,“ rozhovoril sa na predzjazdovom stretnutí kovákov Západoslovenského kraja jeden z čelných predstaviteľov Fóra koordinácných výborov pracujúcich na Slovensku, RNDr. Jozef Prokeš, CSc. „Proste nie je až také dôležité, kto v tomto zápase vyhrá; dôležité je, aby bol futbal na úrovni,“ pokračoval.

Šesťdesiatštyri delegáti kováckeho zjazdu potom pozorne počúvali dôvody, ktoré viedli k vytvoreniu Nezávislých slovenských odborov. Hlavnou myšlienkou, prečo vlastne vznikli, je snaha príviesť k životu samostatné odborové zväzy na republikových úrovniach. Teda s právnou subjektivitou. To znamená, že pri rokovaniach na najvyššej úrovni by boli na federálne ministerstvo hutníctva, strojárstva a elektrotechniky prizývaní obaja predsedovia republikových odborových zväzov. To by podľa slov predstaviteľa KOC na Slovensku mohlo odstrániť prípadné subjektívne chyby v rozhodovaní a zároveň by takéto riešenie vyhovovalo myšlienke dvojstupňového riadenia. Najvyšší orgán by bol zložený z vrcholných predstaviteľov republikových zväzov a sám ako taký by nemal právnou subjektivitu.

Napokon sa Jozef Prokeš ospravedlnil za znenie výzvy, ktorá tak trochu dezorientovala odborárov z radov kovákov. Išlo o výzvu, aby delegáti zo Slovenska na zjazd do Prahy nechodili. Podľa jeho vysvetlenia išlo skôr o to, aby delegáti išli na zjazd dobre pripravení.

K otázke štrajku ako nástroja odborárov sa Jozef Prokeš vyjadril v tom zmysle, že či štrajk bude,

alebo nie, je vecou úzkeho kolektívu. Aby sa však štrajky nepustili ako nekontrolovateľná lavina, bude treba niečo vedieť o ich mechanizme. Ako povedal, bude treba vypracovať akýsi systém, aby horece hlavy nemali možnosť rozvrátiť hospodárstvo. Budú sa musieť zorganizovať skupiny prognostikov a ďalších odborníkov, ktorí budú dávať predovšetkým pozor na to, aby sa nám nerozbehla nekontrolovateľne špirála inflácie. Tá by napokon postihla všetkých pracujúcich.

Miroslav Tomaška, člen bývalej KOR, ktorý toto stretnutie viedol, bol iného názoru na štruktúru odborového zväzu. Podľa neho odpoveď na vygradovanú otázku istí nie sú na zjazdové rokovanie je jediná. Istí s tým, aby si kováci vytvorili silný, jednotný zväz, pričom dôležité rozhodnutie vo vnútri zväzu by boli viazané na zákaz majorizácie.

Delegáti k obom alternatívam nevedeli zaujať jednotné stanovisko. Názory oscilovali z polohy, že zjazd je zbytočný, keď budeme mať slovenský zväz kovákov až po opačný breh; prijať koncepciu jednotného zväzu s jedným predsedom zvoleným na zjazde. Najviac hlasov však nabádať k ešte jednému predzjazdovému stretnutiu všetkých slovenských delegátov.

Popoludní sa v dome ROH v Bratislave konalo aj druhé takéto stretnutie. Tentoraz boli v auditórii delegáti z bratislavských podnikov. Opäť rovnaká situácia. Veľká časť delegátov dvíha ruky za svojich pracujúcich a hlási sa k samostatnému republikovému zväzu kovákov, časť váha, časť je za jednotný zväz. Pán Levčík, ktorý sedí oproti delegátom za predsedníckym stolom vyhlasuje, že rozbitie a oslabenie zväzu je v záujme nepriateľov. Že je to kvôli masovým korupciám, ktoré si niektorí takto snažia vybojovať. Nakoniec demagogicky vyhlasuje, že delegáti Západoslovenského kraja dole v sále sa už dohodli a že na

zjazde budú presadzovať alternatívu jednotného zväzu. Odpoveď na niekoľko ďalších otázok a ponáhla sa na rokovanie späť dolu do sály. Tam delegáti ešte zdáleka nie sú si na čistom. O tom, že sú už dohodnutí, nemôže byť ani reči.

Rokovanie pokračuje iba ťažko. Neustále sa trieti na otázke, či v rámci jednotného zväzu podporí ústredný výbor, v ktorom by bolo zastúpenie Čechov a Slovákov v parite, alebo by bol pomer dve tretiny k jednej, či skôr sa prikloní k alternatíve republikových zväzov. Niektorí komunisti, bývalí odborársky aparátnici sú za prvú alternatívu, ostatní skôr za tú druhú. Ale nie je to pravidlom. I tu sa nástojčivo opakuje požiadavka čo najskôršieho stretnutia s kovákmi z ostatných krajov. Vymenujú si spomedzi seba štyroch, ako to nazvali, styčných dôstojníkov, ktorí by sa o takéto stretnutie mali čo najskôr pokúsiť.

Na záver, hoci nie je vôbec nič jasné, ako a s akými myšlienkami ísť na zjazd, a či vôbec ísť, volia si štyroch svojich zástupcov, z ktorých by ich dvaja, alebo traja mali zastupovať v budúcom ústrednom výbore. Rokovanie končí, veľa nejasností zostáva. Ján Kollár

PRÍPRAVNÝ VÝBOR MIMOŘÁDNÉHO SJEZDU ODBOROVÉHO SVAZU PRACOVNÍKŮ KOVOPRŮMYSLU PRAČOVAL VE SLOŽENÍ:

Předseda Miloš Hojer, Mikrotechna Praha 4; Evžen Friml, ZVL Praha 10; Jiří Fischer, SONP Poldi Kladno; Vlastimil Koula, Eska Cheb; Jan Mudrák, VSŽ Košice; Josef Hejnic, Technometra Praha 10; Jan Uhlíř, ČKD Praha, DIZ; Pavel Hrušovský, CZ Strakonice; Rudolf Weinert, Koob-i-noor Praha 10; JUDr. Vladimír Požárek, CZ Strakonice; PhDr. Vladimír Juško, CZ Strakonice; Jiří Jergl, ČKD Praha Elektrotechnika; Jaroslav Kalenda, VÚSTE Praha; Karol Furdík, Mostárne Brezno; Milan Vranay, VSŽ Košice; Ján Maník, ZPA Prešov; Zbyněk Dvořák, VZSK Ostrava; Michal Mityšek, VZSKG Ostrava; Oldřich Strnad, ÚVOS pracovníků kovoprůmyslu; Miroslav Tomaška, ÚVOS pracovníků kovoprůmyslu; Ján Zuzák, ZTS Dubnica; Ludvík Grzegorz, TZ Třinec; Jan Skácha, koordináční odborové centrum.

ného vývozu a jeho zdrojové (investičné, surovinové a palivo-energetický) relatívne náročnou sortimentní strukturou. Československo se tak síce zařadilo mezi největší světové vývozců, ale současně i mezi nejmenší dovozce, a to v rámci světa i RVHP. To zabraňuje podílet se ve větší míře na výhodách z oboustranně vyváženého zapojení do mezinárodní dělby práce a současně klade i velké nároky na hutnictví, vzhledem k nutnosti zabezpečovat plně objemové i sortimentní krytí vnitřních potřeb ekonomiky vlastní výrobou, udržovat v podstatě světovou síť vyráběného sortimentu pro potřeby hutního exportu na vyspělé světové trhy, a nadto plnit široce rozvinutou funkci ekvivalentního platidla.

Historický vývoj a příčiny této situace čs. hutnictví železa jsou obecně známy: souvislejší bezprostředně se stavem čs. ekonomiky, a týkají se zejména nízké a postupně klesající exportní schopnosti jiných odborů čs. národního hospodářství v posledních letech. Naše hutnictví železa nahrazovalo a nahrazuje v zahraničně platební bilanci tuto malou exportní schopnost ostatních odborů, jejichž výro-

bu kompenzována ziskem ze zahraničního obchodu cizího výrobce, od něhož bychom museli nakupovat v případě, že bychom neměli vlastní metalurgii. Vzhledem k relaci jakosti dovážených rud a jejich cen nelze tvrdit, že by výroba oceli z rud dovážených ze SSSR byla výhodnější.

Můžeme proto učinit dílčí závěry: čs. hutnictví železa by mělo vyrábět především pro svou vlastní potřebu (případně rovnocenný a vyvážený vývoz — dovoz hutních výrobků); mělo by dovážet kvalitní rudy s co nejvyšším obsahem železa, aby se dopravně za tunu rudy vztahovalo k co největšímu objemu železa v rudě obsaženému; a ze stejného důvodu, aby se dopravně za tunu výrobků vztahovalo k co nejvyšší ceně, by mělo vyvážet hutní výrobky s co nejvyšší cenou (tj. vyvážet spíše hodnotu než hmotu).

Je třeba připomenout, že současně poplatky za nákladní dopravu uvnitř státu velice pravděpodobně nepokryvají plně národohospodářské náklady, jak to vyplývá např. z porovnání s dopravními tarify některých sousedních států.

Podívejme se podrobněji na efektivnost hutního vývozu. Zde je třeba připomenout, že na posuzování efektivnosti hutního vývozu působí celý okruh činitelů, a tak výsledky mohou být z různých pohledů rozdílné. Při propočtech působí hlavně vnitřní cenové deformace, názory na správnost přepravních koeficientů různých druhů a výkyvy ve vývoji světových cen hutních výrobků. Proto je třeba co nejdůsledněji předat národohospodářský pohled na efektivnost hutního exportu.

Na světový trh oceli přicházejí v posledních letech další vývozců [Brazílie, Jihní Korea, Tchaj-wan aj.], kteří mají zpravidla vlastní kvalitní rudnou základnu, levnou lodní dopravu, vlastní levnou energii a levnou pracovní sílu. Z těchto objektivních výhod ani jednu sami nemáme — snad kromě levné odborné technické síly. Již z toho lze učinit nicméně nediskutovaný závěr, že československé hutnictví nelze čílově budovat jako čistě exportní obor.

Kvantifikovat výhody či nevýhody je poměrně obtížné. Poměrně nejjednodušší je kvantifikovat komparativní výhodu výskytu vlastní kvalitní rudné rudy, nevýhodu její přepravy na větší vzdálenosti, ev. po moři, a nevýhodu kontinentální polohy státu, vynucující si náklady na kontinentální přepravu, které kromě ČSSR postihuje jen velmi málo států s hutní výrobou.

Z detailních propočtů vyplývá, že dopravně po moři je relativně velmi levné, daleko dražší je doprava po souši, tj. v případě dovozu rud od přístavu do Československa. Propočty ukazují, že naše národní hospodářství získává ke kontinentálnímu dopravnému tunu rudy až o 310 Kčs dražší než západoevropský výrobce, který může vykládat rudu z lodí přímo na své rudě. Rozdíl může být o něco menší při porovnání s výrobcem s možností vnitrozemské lodní dopravy, či jen krátké přepravy kontinentální. Výrobce v rozvojových zemích s vlastní rudou, jemuž odpadá námořní doprava zcela, a doprava po železnici je minimální, má výhodu ještě větší.

Vzhledem k podílu rudy v hutním výrobku se zdražuje dopravně za rudu (od přístavu do hutního podniku). Výroba jedné tuny hutních výrobků v ČSSR je asi o 360 Kčs dražší proti výrobci v západní Evropě. Za předpokladu přibližně stejného tarifu za dopravu rudy a hutních výrobků pak při vývozu musíme ještě připočítat dopravné z ČSSR do přístavu, tj. znovu dalších až 310 Kčs.

To znamená, že náš výrobce má z titulu kontinentální polohy státu výrobovou rentabilitu ze zahraničního obchodu až o cca 670 Kčs nižší, než kdyby naše hutě byly umístěny např. v Belgii u přístavu. Tato výhoda je u výrobce v rozvojových zemích ještě podstatně vyšší. Ve vztahu k ceně válcovaného materiálu dosahuje tato komparativní nevýhoda našeho výrobce asi 17 %, při exportu do rozvojových zemí pak až cca 30 % ceny.

Z toho lze dále odvodit, že výrobky našeho hutnictví železa jsou i pro vnitřní potřebu dražší o náklady na kontinentální dopravu. Tato nevýhoda je takového řádu (kolem 10 %), že je pravděpodob-

V Košicích štrajkovali dopravci, hrozili nám železničáři. Napokon, čo vám mám čo hovoriť. S podobnou myšlienkou sa pohrávali a pohrávajú mnohí ďalší. Kovákov nevyňímajú.

Spomínate si? Pred časom boli toho plné noviny, ako sa spojári zatali a vyhlásili, že ak sa nedo-

dennodennej celkom bežnej komunikácie. No a v tom je problém. Oni sa totiž neustálym omieľaním

dú myšlienku poriadne počuf, ale najistejšie počkat a nepúštat zatiaľ von. „Keď nevieš, či budeš pochopený, teda budeš hovoriť múdro, zahryzni si radšej do jazyka,“ hovoriла svojim vnukom jedna stará mama. A stará mama

Opatrnost' strážnych anjelov

stanú so svojimi boláčkami do bývalého stranického sanatória, tak národ uvidí, čo je to byť bez pošty. V Ilači síce neskôr prebehla správa, že nebezpečenstvo je zahnané, ale ja tomu aj tak neverím. Alebo, žeby si spojári zaštrajkovali iba na účet našej bratislavskej redakcie? Čo nečítajú noviny, ktoré sami „rozňasajú“? Preboha, hádam, nás pre nejakú tajomnú príčinu nezapisali do svojho zoznamu známeho skôr pod menom Čierna listina? Úvah bolo množstvo, no iba dovtedy, kým som nezistil, že aj kolegovia z ostatných zväzových odborárskych časopisov sú na tom rovnako, a že ani v Odborári nedostávajú čo by len pátnu z príspevkov, ktoré chodili voľakedy.

Nuž je fakt, že o brigádach socialistickej práce, či o socialistických súťažiacich sa teraz toho veľa pútavého napísať nedá. A vôbec slová majú dnes každú hodinu inú váhu. Tie „politické“, ktoré sme mohli smelo vyslovovať prednedávnom iba ak pri výbušných pivných debatách, sa dostali bez prípravy z ničeho nič do ulíc a odtiaľ do

v miliónoch úst ošúchali. Vývoj však ide raketovo dopredu. Nové slová nahrádzajú ešte novšie slovné spojenia, na jazyk sa tlačia stále kacirskšie myšlienky. Samozrejme, že bývalými rokmi neosondované, neprodiskutované. Teda aj dost nebezpečné. Ako inak, opatrnosť strážnych anjelov nie je na zahalenie. Bezpečnejšie je kaž-

starej mamy vtíkala svojej vnučke do hlavy historicky overené — mlčať je zlato.

Boli sme donedávna opozíciou. Takou tichou opozíciou. Hlavné je, aby sme zas vedeli, čo si máme myslieť, s čím vystupovať na schôdzkach, čo písať do novin.

Alebo nie? Ktože to už dnes vie. Ján Kollár

MOŽNO riešiť neriešiteľné?

Hliníkareň v Žiari nad Hronom dymí ako máloktorá fabrika na Slovensku. Horšie však, že tento dymový mrak má veľa podobného so závojom zubatej. Sedemnástisíc ton najrozličnejších exhalátov leptá v širokom okolí nielen všetko živé, ale pod jeho tlakom sa začínajú drobit i inak pevné skaly. Akoby aj nie. Veď do vzduchu sa dostáva osemsto až tisíc ton flóru v pestrej paliete zlúčenín. Chemici ich narátali viac ako štyristo. Možno si ešte do školy pamätáte, čo všetko dokáže flór spôsobit. Zasahuje do asimilačných procesov, v malých koncentráciách zabíja všetko živé a dokonca leptá sklo, kremeň. Pádu prekrýva a samozrejme ničí v nej mikroorganizmy, prsto umŕtvuje ju na dlhý čas. Pre poľnohospodárov však nie je jediným nepriateľom. V tejto oblasti ťožia na pôdu aj ďalší jeho kolegovia z Mendelejevovej periodickej sústavy prvkov. Žiaľ, tí jedovatejší. Sira, arzén, ortuť...

Experti, ktorí majú už dlhšiu dobu túto oblasť pod palcom, vy počítali, že vytesnenie flóru z pôdy by bolo síce veľmi drahé, ale zároveň nesmierne drahé. Že investície doň vložené by sa vrátili až po viac ako sedemnástich

rokocho. No i tu je jeden háčik. Ak bude súčasne znečisťovanie pokračovať v nezmenenom tempe, bolo by treba takto investovať do zárodnenia pôd každé štyri roky. A na to nám vrecko v žiadnom prípade stačiť nebude.

I preto boli pred časom vypracované nové koncepcie rozvoja hliníkarene. Výkričníkom v týchto koncepciách je prebudovanie zárodu zlievarne. Tá vyrábala niekedy v päťdesiatych rokoch. Odtvtedy popadalo na hlavy obyvateľov Žiaru nad Hronom a priľahlých dedín mnoho ton škodlivín, v nezdravom prostredí vyrábala nová generácia zlievačov, no vo výrobe odliatkov sa toho veľa nezmenilo. Zásadný obrat mala priniesť rozsiahla rekonštrukcia, ktorá mala stáť až dvesto miliónov korún. Mala, ale všemocná ceruzka nekompetentných kompetentných hravo vyškrtila poslednú nulu. Ale to ešte nebolo všetko. Úvahy, kde ušetriť, pokračovali, čoho výsledkom je „úsporné“ riešenie. Podľa neho sa zlievarne bude iba rekonštruovať, a i to v rámci generálnej opravy. To už nepotrebuje žiaden komentár. Naše plánovanie hovorí už dlho samo za seba. Žiaľ aj skutočnosť.

Ján Kollár

Prof. ing. Josef Svatoš, CSc., Prognostický ústav ČSAV

Jestliže uvažujeme [a to všetchni všeobecne o hutnictví tvrdíme], že spása snížení vysoké spotřeby energie v hutích je především v zavádění nepřetržitého odlévání oceli, pak je třeba si uvědomit, že kontinuita přináší největší úspory energie jen tehdy, je-li zařazeno do kontinuálního procesu výroby ocelárna — válcovna, takže ještě teple „kontinuitky“ (sochory, bramy) jdou přímo, případně po přihřátí na válcovací teplotu, do dalšího válcovenského zpracování. Jinak je úspora energie menší. Svět však jde do dalších zdokonalení nepřetržitého odlévání, a to výstavbou zařízení pro nepřetržitě lití do stále menších rozměrů [např. tenkých bram] a okamžitě dokončení — doválcování výrobku.

Chceme-li proto získávat maximální efekty z nepřetržitě odlévání, nemůžeme při návrzích na snížení výroby oceli jít cestou uzavření všech malých a některé velké ocelárny, a převážet mezi hutními podniky vysoká kvanta studených polotovárů [sochorů, bram]. Dopusť se tak děje a tzv. mezipodnikové dodávky byly a jsou výraznou položkou a starostí plánovacích orgánů. Protože všechny náklady jsou započteny v cenách hutních výrobků, zahrnují se sem i náklady za naložení, převozy, vyložení, ale i energetické ztráty plynoucí z vychladnutí a nutnosti nového ohřátí převážených polotovárů před válcováním. To při podnikovém pohledu na ekonomii hutní výroby uniká, stejně jako i jiná zdražení výroby plynoucí z dopravy hutních substrátů.

Jen výjimečně a za vytvoření určitých podmínek by bylo možno považovat ostravskou hutnickou aglomeraci za jeden celek, protože vzhledem ke krátkým vzdálenostem mezi jednotlivými podniky je přeprava tekutého kovu či horkých předlitků řešitelná; v každém případě to však znamená ztráty energie, ztrácí se část efektu, pro který je kontinuita budována.

Tomuto názoru na nezbytnost co nejúžší vazby mezi ocelárnou a válcovnou odpovídají i zahraniční zkušenosti s výstavbou tzv. minioceláren, které za určitých specifických podmínek (dostatek zdrojů šrotu v nejbližším okolí, výroba jednoduchých výrobků hromadného charakteru pro určitý blízký region) vyrábějí o 5–10 % levněji než velké hutní podniky.

Proto bude snižování počtu agregátů záležitostí složitou, a to různě na jednotlivých stupních hutnické výroby, tj. na úrovni vysokých pecí, ocelářských pecí [kde postihne zřejmě všechny zastaralé a jinde už nepoužívané martinické a tandemové pece] a dokončující tvářecí výroby — válcoven. Nejobtížnější bude však vzájemné propojení zbylých a nově budovaných agregátů, aby nedocházelo k ekonomickým ztrátám, např. zbytečnými ztrátami energie při zbytečné přepravě apod.

EFektivnost EXPORTU

Ďalší skupinu otázek vyvolává problematika exportu hutních výrobků. Jestliže jen export z podniků, zařazených do bývalé VHJ Hutnictví železa, činil v roce 1988 cca 6 miliard Kčs do zemí volných měn, zhruba za tutéž částku byl vyvezen hutní materiál do zemí socialistického tábora [a určitou část hutních výrobků exportovaly další podniky mimo tuto VHJ], pak jde v zahraničně platební bilanci státu v současné době o položku dost závažnou, tím spíše, že hutní materiál zabezpečuje tvorbu ekvivalentního platidla při opatřování důležitých surovinových a palivo-energetických zdrojů dovozem ze socialistických zemí pro potřeby celé čs. ekonomiky, jakož i pohotovosti získávání devizových prostředků, zejména volně směnitelných měn na světových trzích.

Navic při prodeji hutních výrobků do států s volnou měnou od druhé poloviny roku 1988 dost výrazně stoupá rozdílový ukazatel [poměr mezi cenou, za kterou vyrábíme a prodáváme, tedy velkoobchodní cena a frankocena]. Na světovém trhu stoupá také neustále podíl směňovaných hutních výrobků na výrobě celkem: z 10,7 % v roce 1950 na 23,7 % v r. 1974 a na více než 30 % v současné době.

K této skupině otázek je třeba zaujmout objektivní stanovisko. Růst čs. vývozu válcovaného materiálu a trubek, který ještě v 60. letech odpočíval zhruba světovému vývoji, nebyl v posledních 20 letech doprovázen obdobnou tendencí na straně čs. hutního vývozu. Tím se vytvořila zvláštní a ve světě zcela ojedinělá forma jednostranného zapojení finální produkce našeho hutnictví železa do mezinárodní dělby práce, vyjádřené především vysokou úrovní hmot-

K VÝVOJI ČS. HUTNICTVÍ ŽELEZA

Pokud jde o současnou konjunkturu na světovém trhu oceli, musíme vzít v úvahu, že světový cenový vývoj hutních materiálů prodělal zhruba od poloviny sedmdesátých let dva vrcholné vzestupy a dva prudké cenové pády. Můžeme si to ilustrovatí ukazat na příkladu vývoje světových cen betonářské oceli v USD/t podle záznamů v Metal Bulletin (roční průměry).

Rok	cena USD/t	Rok	cena USD/t
1970	111,79	1983	181,32
1974	286,43	1984	188,18
1975	189,47	1985	184,86
1977	171,09	1986	229,08
1979	312,59	1987	243,46
1980	300,89	1988	297,42
		1983 (prosinec)	336,38

Cenový pokles mezi rokem 1984 ve srovnání s cenou r. 1979 činí 40 %. Přestože toto porovnání nebere v úvahu vývoj světových cen surovin, vývoj směnných relací v čs. zahraničním obchodě a nerespektuje reálnou kupní sílu rozhodujících měn s přihlídnutím ke konkrétním užitiým hodnotám získaným dovozem, přece jen dokládá velmi silné kolísání cen a ukazuje problematičnost posuzování ekonomické efektivnosti čs. hutního vývozu pouze podle úzké časové výše.

Proto nemůžeme ze současného cenového vzestupu vyvodit závěry v tom smyslu, že se vysoké ceny hutních výrobků udrží natrvalo. Podrobnější rozbor za rok 1987 naopak ukazuje, že dosažené frankoceny hutních výrobků při našem exportu [nejvyšší za posledních 5 let], pokryly pouze náklady na materiál a energii, a to ještě u energie za cenu, nepokryvající plně společenské náklady.

Z této současné situace by se však chytrý obchodník snažil vytěžit maximum, tj. vyvézt jednorázově co nejvíce, a získat tak výhodnější prostředky, např. na modernizaci hutní výroby. To nemusí nijak narušit celkovou tendenci snižování hutní výroby.

Současně probíhající světový vzestup poptávky po hutních výrobcích může mít pravděpodobně za následek i vzestup cen vázkových surovin. Průměrné nominální i reálné ceny železných rud od r. 1982 neustále klesaly, neboť těžební a úpravárenské kapacity přesahovaly spotřebu přibližně o 25 %. Převaha nabídky nad poptávkou byla ovlivněna zejména snahou rozvojových zemí, vyvážejících železné rudy, o snížení zadluženosti, snižování dynamiky hospodářského růstu průmyslově vyspělých zemí a dalšími jevy. Připusíme, že může dojít k tomu, že nominální ceny hutních výrobků zůstanou na poněkud vyšší úrovni za současného zvýšení cen vstupních surovin. To na ekonomice hutní výroby v ČSSR v dlouhodobém výhledu však v podstatě nic nezmění.

Dílčí závěr: Současná konjunktura na světovém trhu oceli nemůže být důvodem k budování hutního průmyslu v dosavadní šíři a k pokračování dosavadního vysokého exportu hromadně vyráběných oceli běžných jakostí.

[Pokračování v příštím čísle]

Potřebujete půjčku na bytové zařízení nebo jste se dostali do finanční tísně a sháníte výpomoc? Na podobné otázky odpovídá nová vyhláška o fondu kulturních a sociálních potřeb, která platí od 1. ledna 1990. Vztahuje se na všechny státní podniky i rozpočtové a jiné státní organizace. Fond je určen k zabezpečování sociálního rozvoje pracovního kolektivu a k podpoře jeho výchovné a kulturně vzdělávací činnosti. Jeho výhodou mohou využívat nejen všichni pracovníci organizace a jejich rodinní příslušníci, ale i žáci středních odborných učilišť a bývalí pracovníci-důchodci, kteří do úhychodu pracovali v organizaci.

Z ČEHO A JAK ČERPAT?

Fond kulturních a sociálních potřeb se ve státním podniku tvoří

z časového hlediska. Např. může se jednat o vypořádání bezpodmínečného spoluvlastnictví v závazných případech, při živelní pohromě apod. Posouzení tíživé finanční situace a schválení půjčky je plně v pravomoci odborového úseku. Půjčka či sociální výpomoc s konečnou platností schvaluje vedení organizace a podnikový odborový orgán. Nově je zajištěna veřejná informovanost spolupracovníků: poskytnuté výplaty musí být předloženy k informaci nejbližší odborové členské schůzi (konferenci).

DARŮ K VÝROČÍM

V této oblasti dochází k několika změnám. Nestanoví se limit pro výši darů u jednotlivého pracovníka (dříve 1500 Kčs) a nepočítá se s odměnami. Samozřejmě, že se budou poskytovat — ovšem podle jiných předpisů. Nová vyhláška umožňuje poskytování darů při významných životních a pracovních výročích. Je to např. při pracovním výročí 20 let a každých dalších 5 let práce v organizaci (lze započítat i odpracovanou dobu v jiných organizacích), při životních výročích 50 let a každých

Co piší vynálezci a zlepšovatelé k obnově Svazu vynálezců a zlepšovatelů

V Kováku č. 1 jsme otiskli výzvu k vynálezci a zlepšovatelům. Během několika dnů přišlo přes 300 závazných přihlášek od jednotlivců a přihlášek od 7 „klubů vynálezců“ s členy od 20 do 50 členů. Dnes přinášíme krátké výtahy z jejich dopisů.

JUDr. Věra Adámková, okresní soud, Hradec Králové, mimo jiné píše: „S potěšením jsem si přečetla v novinách, že se obnovuje činnost Svazu vynálezců a zlepšovatelů... Takže Vám moc přeji, že jste mohli obnovit své úsilí a budete pokračovat tam, kde jste museli přestat, že to bude ku prospěchu i soudcům a nakonec nám všem. A už nám to nikdo nezkaží. K tomu Vám přeji mnoho úspěchů.“

Vlasta Strnadová, Za humny 21, Ústí n. L.—Trmice, píše: „Pracuji jako referentka VZN v kumulaci s normalizací. Připomínkovála jsem návrh zásad zákona o vynálezci a zlepšovacích návrzích, některé mě přispěvky byly zveřejněny v Technickém týdeníku. Chci vstoupit do svazu... Neúspěšně bojuji proti spekulacím jak ze strany zlepšovatelů, tak ze strany organizací. Ve svazu vidím pomoc ve své denní práci.“

Ing. dr. Bohumil Tesářík, 331 51 Kaznějov 392, píše: „Jako bývalý člen Svazu vynálezců a zlepšovatelů z let 1968 až 1970 mám zájem o členství v nově utvářeném Svazu vynálezců.“

František Bařina, Příluky 206, 760 00 Zlín, v dopise píše: „Pracuji v konstrukci přes 20 let ja-

ko členem. Jsem vlastníkem 3 autorských osvědčení vynálezů, další jsou před zveřejněním a další mám v rozpracování. Dosud vypočítaná ověřená úspora z vynálezů na mém kontě je ve výši více než 10 mil. devizových korun.“

Ladislav Martikán, Úvalno 249, 793 91 píše: „Přivítal jsem zprávu o znovuzaložení Svazu vynálezců a zlepšovatelů. Nevím, zda mám právo žádat o členství v tomto svazu; jsem rád, že vznikl, a moc rád bych se stal jeho členem i přes své skromné začátky v oblasti zlepšovatelství a vynálezovství.“

Ing. Bohuslav Bušov, CSc., tř. Obránců míru 10, kat. el. strojů a přístrojů FE Vysoké učení technické, Brno, píše: „Ve výuce chci více než dosud věnovat prostor metodice technické tvůrčí práce... Za účelem naplnění nanečtených cílů výuky bych rád navázal kontakt s našimi pionýry metodologie technické tvůrčí práce, jako jsou pánové Wimmer, Andrejsek, Beneš, Votruba a jiní, kteří pracují ve Svazu.“

Karel Korháb, d. t., Dolní Lístná 153, 739 61 Třinec V, napsal: „Uvítal jsem zprávu o obnově Svazu vynálezců a zlepšovatelů. Byl jsem také jeden ze zájemců v r. 1968, ale nedošlo k plnému uskutečnění. Proto se přihlašuji znovu a doufám, že v roce 1990 budu moci rozšířit svou činnost. Chtl bych se zúčastnit a posílit naše řady vynálezci a zlepšovatelů, a proto se závazně přihlašuji za člena.“

Miroslav Tesář, předseda Klubu zlepšovatelů, Závody G. Klimenta, k. p., 674 83 Třebíč—Borovina. Z jeho dlouhého dopisu vyjímáme: „Obraclím se se žádostí o sdělení informací k nově se tvořícímu Svazu pro možnost posouzení k jeho případnému utvoření v našem k. p. ZGK Třebíč.“

Z dopisu, který podepsal kolektiv vynálezci a zlepšovatelů (ing. Libor Odrščil, ing. Bohumír Bělupek, Sáva Kubín, ing. Jiří Klimenta, ing. Eduard Hill, ing. Zdeněk Jasinský, všichni z Ostravy), citujeme: „Na základě zpráv z tisku si dovolujeme požádat Vás o přijetí za členy nově zakládaného Svazu vynálezci a zlepšovatelů. Jsme vynálezci a zlepšovatelé kolektivem s dlouholetou a rozsáhlou činností v této oblasti — jsme např. nositeli vyznamenání FMHTS — zasloužili vynálezce se zlatým odznakem. Avšak právě v důsledku této naší rozsáhlé činnosti kontinuálně pocítujeme hluboké rozpory ve stávajícím zákonu a vyhláškách VZN. Předpokládáme, že náplní nově založeného Svazu bude též ochrana zájmů autorů, a v tomto smyslu i úprava nově připravovaného zákona o vynálezci a zlepšovacích návrzích.“

JUDr. Jan Brandýs, ředitel ČSAV Ústředí pro vynálezy a objevy, 160 70 Praha 6, Českomalinská 25, dopisem ze dne 22. 12. 1989 se hlásí za člena Svazu vynálezci a zlepšovatelů.

MUDr. Tomáš Syrovátka, Krosnařova 1096/4 182 00 Praha 8, mimo jiné napsal: „Mám zájem aktivně se podílet na ustavení Svazu vynálezci z mnoha důvodů... Svaz vynálezci by se měl účinně zabývat prosazováním významných vynálezů a případně mít z této činnosti i určitý podíl finanční na výsledcích. Dnes podniky nemají zvláštní zájem na zavádění nových výrobků, snad hlavně pro cenové znevýhodnění a proto, že se zabývají výrobky z vlastní kuchyně raději. Košile je bližší než kabát.“

Ing. Jan Mahovský, zasloužilý vynálezce, Přílucká 4120, 760 01 Zlín, napsal: „Domnívám se, že jednou z prvních činností Svazu by měla být oponentura připravovaného patentového zákona, který byl Úřadem připravován za svérázných mocenských podmínek a přes halasnou „diskusi“ se k připomínkám vynálezci stejně nepřihlídl.“

Luděk Drahnovský, d. t., Sáfáříkova 808, 282 00 Český Brod, píše: „Jsem rád, že jsem se konečně dočkal dlouho touženého očekávaných změn v politickém klimatu naší země, které zákonitě přinesou i ozdravné hospodářství. A v těchto poměrech bude mít nezastupitelnou úlohu tak dlouho opomíjená a mnohdy zatracovaná „patentovina“. Chci se aktivně podílet na jejím zdravém rozvíjení, aby mohla plnit účel, který jí právem přísluší. Proto se také hlásím do nově zakládaného Svazu vynálezci a zlepšovatelů a věřím, že i já svými zkušenostmi přispěji k dobru věci.“

Stanislava Kohoutová, Husovo nám. 115, 500 01 Hradec Králové I, nám píše: „S uspokojením jsem si přečetla v Kováku zprávu o obnově Svazu vynálezci a zlepšovatelů. Vidím v tom velkou naději a pro sebe podstatné a dosud chybějící možnosti zvyšovat svou odbornost získáním informací buď způsobem celostátních setkání, seminářů k aktuálním otázkám a změnám nebo speciálního bulletinu zachycujícího zprávy o patentové situaci, zákonodárství ve světě, pružně a bez balastu získání kontaktu s lidmi z branže.“

Alexander Beneš, Marxova 8, 757 01 Opava 1: Z Kováku jsem se dozvěděl o zřízení Svazu vynálezci a zlepšovatelů. Vzhledem k tomu, že víc než dvacet let jsem vykonával kumulovanou funkci referenta VZN a jsem zlepšovatel, který se 7krát zúčastnil „Příbramských setkání“, jež vedl do konce. Nesvádím, živě se zajímám o možnosti vstoupit do tohoto svazu.

MUDr. O. Grüner, CSc., Havlíčkova 294, 790 00 Jeseň: „Využívám možnosti přihlásit se do Svazu vynálezci a zlepšovatelů. Jsem autorem dvou patentů elektrolytických přístrojů. Důslednému rozšíření patentů a jejich využití jakož i léčebných metod, po celých dvacet let stály v cestě nesmírné byrokratické a politické překážky a animosity. Vycházel především z toho, že jsem byl občanem druhého řádu, ale i z toho, že v roce 1977 jsem byl vyhozen z výzkumného pracoviště v lázních na přímý zákrok pana Kempného, tehdy tajemníka ÚV KSČ a předsedy české vlády.“

Jiří Gorný, předseda KVZ při DK ROH, Třinec, nám píše: „Dne 3. ledna 1990 se členové KVZ při Domě kultury ROH TŽ VŘŠF v Třinci zabývali otázkou přihlášky do Svazu vynálezci a zlepšovatelů. Účastníci doporučují, aby byl vytvořen Český svaz vynálezci a zlepšovatelů a současně se k této aktivitě přihlašujeme v počtu 50 členů.“

K 22. 1. 1990 bylo již přihlášeno přes 300 samostatných vynálezci a zlepšovatelů. Dále si hlásí kompletně 7 klubů zlepšovatelů, čítajících 20 až 70 členů. Každý den přicházejí další a další přihlášky, v nichž si pisaatelé doslova „vylévají“ svá srdca. Nabízejí pomoc, aby již by Svaz vynálezci a zlepšovatelů za ložen; aby tak měli své útočiště svou právní pomoc a oporu, a na konec i společenské uznání.

Půjčky a odměny

jednotným přidělem ze zisku ve výši 2 procent z ročního objemu mzdových prostředků, nejméně však 760 Kčs na pracovníka ročně. Fond se dále tvoří přidělem ze zisku. Rozpočtové a jiné státní organizace tvoří fond jednotným přidělem ze svého rozpočtu běžného roku ve výši 2 procent z ročního objemu mzdových prostředků, zúčtovaných k výplatě v běžném roce fyzickým osobám, které jsou k organizaci v pracovněprávním vztahu, nejméně však 760 Kčs na pracovníka ročně.

PRO ZLEPŠENÍ BYTOVÉ SITUACE

Nová vyhláška dává možnosti k poskytování návratných půjček i na koupi rodinného domu nebo bytu do osobního vlastnictví, dále na složení členského podílu na družstevní byt a na provedení stavebních úprav rodinného domu nebo bytu, jehož je pracovník uživatelem. Půjčku je možné dostat i na koupi bytového zařízení, jako jsou podlahové krytiny, koberce, svítidla, televize a rozhlasové přijímače, elektrické a plynové spotřebiče pro domácnost. Zvýšil se celkový limit pro poskytování půjček na bytové účely z 50 tisíc na 60 tisíc korun, z toho lze koupit bytové zařízení za 25 tisíc na 30 tisíc korun. Půjčky jsou bezúročně. Do stanoveného limitu 60 tisíc se sdílají půjčky obou manželů, i když pracují ve dvou organizacích. Poskytují se na základě smlouvy mezi pracovníkem a organizací, musí se splatit nejpozději do 19 let od uzavření smlouvy o půjčce. Při skončení pracovního poměru je půjčka splatná nejpozději do šesti měsíců ode dne rozvázání pracovního poměru. Výjimky z této lhůty povoluje organizace a podnikový odborový orgán.

KDY SOCIÁLNÍ VÝPOMOC A PŮJČKA?

Stejně jako dosud je možno z fondu poskytnout pracovníkům organizace (případně jejich nejbližším pozůstalým) sociální výpomoc v mimořádných závazných případech až do výše 5 tisíc Kčs. Kromě toho pracovník může dostat k překlenutí tíživé finanční situace návratnou, bezúročnou půjčku až do výše 10 tisíc korun. Je určena pro případy, kdy není na místě poskytnut sociální výpomoc, neboť jde o pracovníka, jehož situace je svízelná pouze

OCHRANA ZDRAVÍ PŘEDEŠVÍM

Fondu kulturních a sociálních potřeb bude možné i nadále v široké míře využívat k zabezpečení rekreace pracujících a jejich rodinných příslušníků ve všech dostupných uplatňovaných formách. V některých směrech se možnosti dále rozšiřují (výběrová a dětská rekreace, zájezdy a léčebné pobyty v tuzemsku i zahraničí). Přispívá se na dopravu a osnu pobytu, s výjimkou kapesného u zahraničních akcí.

Významné možnosti příspěvků jsou na zdravotnickou péči. Pracovník může dostat příspěvek na ambulanci lázeňskou péči a na dopravu na ni. Tato péče může být poskytnuta jen v době dovolené, a to zpravidla na dobu 21 dnů. Výběr pracovníků provádí odborový orgán na podkladě lékařského návrhu předepsaného pro poskytování lázeňské péče z prostředků nemocenského pojištění.

Ochrana zdraví lidí v pracovním procesu sleduje i možnost příspěvků na služby, které umožňují odstranit vliv pracovního prostředí nebo usnadňující práci v domácnosti, jako je např. praní prádla, čištění oděvů, kadefnictví, holičství, kosmetika, pedikúra. Tim se sleduje pomoc zejména provozním se ztíženými pracovními podmínkami. Nově lze z fondu přispívat nejen na nákup jednotlivých pracovních obleků, ale i na pořízení pracovní obuvi, což dříve nebylo, a to nad rámec osobních ochranných pracovních prostředků. Jedná se např. o pracovní pláště, montérky, haleny, obuv, nikoliv rukavice. Zde by přicházela v úvahu povinnost organizace hradit náklady na nákup rukavic ze svých prostředků podle zákóniku práce a předpisů k ochranným pracovním prostředkům. (is)

K rekreačním pobytům

Kováci v Matliaroch by nedbali, aby sa čas zastavil

Na rozdiel od predchádzajúcich vianočných, i tých prvých dní tohto roku, kedy sa mnohí z nás najradšej utiahli do vlastných prbytkov, sa odrazu tešíme na spoločnosť. Najspontánnejším zo spôsobov spoločnosti ľudí sa rekreačné pobyty.

Osobitne dobrú šancu majú pracujúci košických Východoslovenských železniari a ich kolegovia z ostatných podnikov kovopriemyslu. Miestom spoločných rekreácií sú Tatranské Matliare. Uprostred rozprávkovej nádhery prírodnej scenérie na úpätí Lomnického štítu je uskutočňovaná zotavovňa Metalurg, v ktorej sa v týždenných turnusoch vystrieda naraz 270 rekreantov. I keď polovica z nich prichádza z rôznych kútov našej vlasti, predsa svoj prím hrajú svojou návštevnosťou Košičania, do železniari. Oni sa totiž pred rokmi vlastnoručne — tisícmi brigádnickými odpracovanými hodinami — prišliovali o vznik zotavovne. Podnik má navyše v realizácii úložovej stavby aj svoj finančný vklad, pričom sa výrazne podieľa aj na prevádzkovaní zariadenia.

Rytmus i programy rekreačných pobytov sú takmer rovnaké. Z poradskej stanice sa účastníci rekreácií dostávajú do Matliar zlatými autobusmi. Nasleduje prihlásenie sa na recepcii, vybalenie batôžní v izbach. A prvá spoločná raňajky v jedálni s postupným zoznamovaním sa. Neskôr chvíle pri káve, čaji v príjemnom prostredí vstupnej haly, alebo borového pulta.

Pri pohľade na zasnežené končiare nemožno odolať predchádzkam. Krása najbližšieho okolia po nich priam volá. Čerstvý a čistý vzduch, aký možno vdychovať inde iba zriedka, podnecuje k pešej túre do Tatranskej Lomnice. Raimo pre šantiace deti sa stáva láka, kde sa možno hrať s novými kamarátmi. Osemnásť hodina je časom podávania večere, na privítanie slávnostnejšej. S niekoľkými hltmi si pripíjajú na zdravie ešte neznámi — členovia na pár dní vytvorené veľkej rodiny „kovákov“ zo Slovenska, Čiech a Moravy. K úplnosti takého večera patrí aj precítenie jeho neúspešnosti. Nie po všetky dni roka je nám dopriate byť spolu a tešiť sa z pohody — bez starostí.

Programovými referentami — Vladimírom Weselým, Janou Henningerovou či Kláudiou Korytkovou, zotavené možnosti stuhovajú tie najpríjemnejšie prekvapenia. Vidieť viac či menej poznané miesta vždy poteší. K ponuke okrem autokarových zájazdov do Ždiaru, Belanských jaskýň a na Štrbské pleso patria i kombinované cesty na Hrebienok, k vodopádom, do Tatranskej Lomnice i Eurocampu. Napúšťať radosť pre deti skrýva karneval nasleak a u dospelých príjemne ladené spoločenské večery.

Čas plynie spravidla najrýchlejšie. Vtedy by sa mohol hoci na chvíľu zastaviť, aby sme sa nasýtili pohľadom na zasnežený les, na belobou svietiace končiare, na krásu malého kúska našej domoviny. Radí by sme sa do sýtosti vyrozprávali s najnovšími známymi, vymenili si názory a rozumeli si aj preto, že máme spoločné témy.

Jolana NOVÁKOVÁ

technicko-organizačného rozvoja podniku, ktorý je priamo podriadený námestníkovi pre úsek technického rozvoja a súčasne štatutárnemu zástupcovi pre riadenie a rozhodovanie o ZN. Okrem toho je predseda tejto komisie súčasne priamo nadriadený vedúce-mu oddelenia PPO a tým aj celé oddelenie spadá pod neho.

V mojej žiadosti o prevedenie zmierovacieho konania som žiadal ZV ROH, aby vzhľadom na uvedenú skutočnosť nebol tento človek ani predsedom zmierovacieho orgánu, ani jeho členom, a to z dôvodu reálnej možnosti predpojatosti. Predseda ZV ROH sa k mojej požiadavke vyslovil tak, že o predpojatosti člena zmierovacieho orgánu rozhoduje sám orgán podľa § 5 odst. 4 vyhl. ORO č. 93/1972 Zb. Na jednani členovia zmierovacej komisie odhlasovali, že ich predseda nie je predpojatý proti zlepšovateľom a teda viedol zmierovacie konanie on. To sa stalo už viackrát.

Uvedený postup ZV ROH nepokladám za správny. Prosim vás o radu, čo treba urobiť, aby sa to zmenilo, aby predsedom zmierovacieho orgánu v Tesle Orava, s. p., Nižná, bol človek, v ktorého majú zlepšovatelá dôveru?

Ing. E. K. Nižná

ODPOVEĎ: Postup predsedu ZV ROH nebol správny, pretože vedúci pracovník, ktorý má na starosti PPO, nemôže byť sám sobe sudcom. Toto záležitosť bola již Nejvyšším soudem projednávána, a stanoviska č. 6/84 str. 353 až 370. Upozorníte na to písemně předsedu ZV ROH a v případě, že neudělá pořádek, je vaši povinností podle „Ústavy“ upozornit na tuto okolnost prokurátora.

DOTAZ: Rozhoduje o přijetí zlepšovacích návrhů, které se týkají více organizací, nadřízený orgán?

F. P., Zámuky

ODPOVEĎ: Podle § 65 odst. 1 zák. č. 84/1972 Sb. o přihláškách zlepšovacích návrhů, které se týkají více organizací podaných u nadřízeného orgánu podle § 63 odst. 2, roz-

hodují podřízené organizace, jímž byly tyto přihlášky zlepšovacích návrhů postoupeny.

DOTAZ: Jaká je přesná definice pojmu zlepšovacího návrhu?

M. S., Cerhovice

ODPOVEĎ: Definiční zlepšovacího návrhu č-

tuje § 58 odst. 1 zákona č. 84/1972 Sb. následovně: „Zlepšovacím návrhem je konkrétní vyřešení výrobně technického, technicko-organizačního nebo organizačního hospodářského problému organizace, které je v této organizaci nové a jehož využití přináší spo-

lečenský prospěch.“

Časopis pracujících resortu hutnictví, strojírenství, elektrotechniky. Vy-
chází čtyřikrát měsíčně. Uzávěrka vždy ve středu. 1990. Vydává ÚVO:
pracovníků kovoprůmyslu ve vydavatelství Práce, Václavské náměstí 17
Praha 1. Vedoucí redaktor Vítězslav Pospíšil. Redaktoři: Jaromír Dočka
(pražská redakce), ing. Ján Kollár (slovenská redakce). Sekretářka re-
dakce Irena Starčevská. Redakce náměstí Masima Gorkého 23, 112 8;
Praha 1. Telefon: vedoucí redaktor 2114 — 2448, 2114 — 2780, redaktoři
2114 — 2351, sekretariát 2114 — 2350. Slovenská redakce: 21 33 00, linka
217. Adresa slovenské redakce — nám. Frant. Zupka 1, 815 70 Bratislava
Tiskové Severográfia, sdrúžený podnik, Liberec. Cena výtisku 1 Kčs
Predplatné čtvrtletně 12 Kčs, ročně 48 Kčs. Rozšiřuje a objednávký při-
jíma administrace Práce, Václavské nám. 17, 112 58 Praha 1. Dohledací
pošta Praha 07, snížený poplatek povolen MPS, Praha, č. j. zn. P/1 6196
ze dne 9. 11. 1970. ISSN 0322-9270

46 751.

TRIBUNA vynálezci a zlepšovatelů

DOTAZ: Co se rozumí pod pojmem konkrétní vyřešení problému organizace?

K. N., Chrudim

ODPOVEĎ: Pod pojmem konkrétní vyřešení problému organizace rozumíme, že návrh musí být konkrétní a musí problém skutečně vyřešit, nikoli na něj pouze poukazovat. Musí uvádět např. výrobek, zařízení nebo způsob výroby, kterého se vyřešení týká.

Za výrobně technický problém se považuje např. problém, kde je třeba vyřešit změnu v konstrukci provozního zařízení, změnu v technologii výroby, změnu v používaných surovinách.

Za organizačně hospodářský problém se pokládá, kde je např. třeba zorganizovat hospodářské práce, jako je zásobování, účet-

nictví, poskytování služeb, výkaznictví, peněžnictví, pojišťovnictví apod.

DOTAZ: Co není konkrétním vyřešením problému organizace?

M. F., Přibram

ODPOVEĎ: Podle § 60 zák. č. 84/1972 Sb. nejsou konkrétním vyřešením technického problému vyřešení, která nespĺňují podmínky konkrétního vyřešení výrobně technického, technicko-organizačního a organizačně hospodářského problému organizace.

DOTAZ: Závodný výbor ROH nášho podniku poveril vykonávaním zmierovacieho konani v sporoch o odme-

nu za využitie VaZN svoju komisu pre VZN, KSR a TR. Predsedom tejto komisie, a tedy aj zmierovacej komisie, je vedúci odboru